

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Σε αυτό το μάθημα θα δούμε αναλυτικά όλα όσα χρειάζονται για να πετύχουμε το καλύτερο αποτέλεσμα στην παραγωγή λόγου.

1) Τι θέματα τίθενται

Τίθενται κοινωνικά θέματα που περιέχουν δεδομένα και υποβάλλουν ερωτήματα.

Δ1, Δ2, Δ3 (Δεδομένα)

Ε1, Ε2 Ε3 (Ερωτήματα)

Παράδειγμα:

Στις μέρες μας παρατηρούμε τεράστια έξαρση της εγκληματικότητας
Ποια πιστεύετε πως είναι τα αίτια του φαινομένου και οι συνέπειες του.

(Θα ζητούνται κάποια ή μερικά από: **Μορφές, Αίτια, Συνέπειες, Προτάσεις** αντιμετώπισης της έννοιας)

2) Η αντιμετώπιση του θέματος

- Διαβάζω όλο το κείμενο με μεγάλη προσοχή. Χρειάζεται να το κατανοήσω και να γίνει κτήμα μου.
- Διαβάζω το θέμα της παραγωγής λόγου με μεγάλη προσοχή.
- Βρίσκω τα βασικά αλλά και τα δευτερεύοντα ερωτήματα.
- Στην παραγωγή λόγου να προσέχω το κειμενικό είδος που ζητούν.
- Αν είναι άρθρο, γράφω τίτλο απαραίτητως, Αν είναι ομιλία ή εισήγηση, γράφω απαραίτητως προσφώνηση και αποφώνηση. Το κατάλληλο ύφος να φαίνεται σε όλη την ανάπτυξη. Αν είναι π.χ. ομιλία να αναφέρω και κατά την ανάπτυξη του «αγαπητοί ακροατές» ή κάτι αντίστοιχο.
- Μετρώ τα δεδομένα και τα ερωτήματα και ακολουθώ ένα σχεδιάγραμμα.
- Αν είναι θέμα με δεδομένα και ερωτήσεις
- α) βρίσκουνε την **Κ.Ε. (κεντρική έννοια)** ή τις **Κ.Ε. (κεντρικές έννοιες)**
- β) μετράμε τα δεδομένα και τα ερωτήματα
- γ) ακολουθούμε ένα σχεδιάγραμμα

2 Πώς γράφω έκθεση στο λύκειο;

Προτεινόμενο σχήμα

- A. Το ξεκίνημα
- B. Κ.Ε. λίγα γενικά γι' αυτήν
- Γ. Τα δεδομένα
- Δ. Η απάντηση των ερωτημάτων
- Ε. Το κλείσιμο

A. Το ξεκίνημα

- όχι :
- αποστηθισμένοι πρόλογοι
 - τετριμμένες εκφράσεις
 - κοινοτοπίες
 - αναμάσημα εκφώνησης
 - άμεση απάντηση θέματος
 - ορισμός (συνήθως αποφεύγεται)

Καλό η προοδευτική ανακάλυψη της βασικής έννοιας.
 Πρόταση = σύντομη, πρωτότυπη, έξυπνη περιγραφή.
 (Ακολουθούν είδη προλόγου –επιλόγου.)

B. Η Κεντρική έννοια = η έννοια η οποία στηρίζει το θέμα.

- Ορισμός

Γ. Τα δεδομένα

(Δεν είναι υποχρεωτικό να συμφωνήσουμε. Αν διαφωνήσουμε, να το αντικρούσουμε με επιχειρήματα)

- Γενικά το στηρίζουμε. Εκτός αν διαφωνούμε (όποτε γράφουμε). 1-2 παράγραφοι.

Δ. Η απάντηση των ερωτημάτων

- Απαντάμε όλα τα ερωτήματα
- Με την σειρά της εκφώνησης (να μην μπερδευτεί ο διορθωτής)
- Αν προσθέσουμε κάποια απάντηση σε ανύπαρκτο αλλά απαραίτητο ενδιάμεσο ερώτημα, αυτό το κάνουμε σύντομα.

E. Το κλείσιμο

- όχι :
- υπονοούμενα (μόνο τα διάφορα αποσπάσματα)
 - νέα στοιχεία (αφού δεν θα ολοκληρωθούν)
 - ταύτιση με συμπεράσματα του τελευταίου ερωτήματος
 - ηθικολογίες, προτροπές (αυτό υπάρχει και σε οδηγίες για εξετάσεις).

Πρόταση : ή συγκεφαλαίωση (ψυχρή περίληψη : από τα παραπάνω φάνηκε αυτό άρα.....) χωρίς όμως στείρα επανάληψη, με διαφορετικά λόγια.

3) Αξιολόγηση της έκθεσης

I. Αξιολόγηση του περιεχομένου
(άριστα το 10 σε σύνολο 20 μονάδων)

1. Περίληψη και κατανόηση του θέματος - ορθή και εύστοχη
 - μερική παρανόηση
 - ολική παρανόηση
2. Ανάπτυξη
 - με πληρότητα και επάρκεια
 - με ουσιώδεις περιλήψεις
 - με πρωτοτυπία
 - κοινότυπα και μέτρια
3. Ειρμός - Διόρθωση νοημάτων αλληλουχία
 - ορθή αναλογία μερών
 - ενότητα, συνοχή
 - χαλαρή σύνδεση των μερών
 - ασύμμετρη ανάπτυξη των μερών
 - χάσματα
 - φυγόκεντρες σκέψεις
 - επαναλήψεις
4. Επιχειρηματολογία - λογική - πειστική - πλούσια
 - αδύνατη - αστήρικτη
 - περιορισμένη - ελλιπής
 - ανύπαρκτη
5. Αποδεικτικά παραδείγματα - εύστοχα
 - περιττά
 - ακατάλληλα
 - ανύπαρκτα

II. Αξιολόγηση εκφραστικής ικανότητας – γλώσσας (άριστα το 6 σε σύνολο 20 μονάδων)

1. Έκφραση - Γλώσσα
 - ομαλή και αβίαστη
 - λιτή έκφραση και διατύπωση
 - όχι αρκετά στρωτή και φυσική
 - έλλειψη ακρίβειας και σαφήνειας
 - ρητορισμός - στόμφοι - φλυαρία
2. Λεξιλόγιο
 - πλούσια
 - ικανοποιητικό
 - μέτριο
 - φτωχό

3. Ορθογραφία	- πολύ καλή - ικανοποιητική - μέτρια - βασικές αδυναμίες
4. Στίξη	- κανονική - ελλιπής - με σφάλματα - κατάχρηση των σημείων στίξης
5. Εμφάνιση - καλαισθησία	- καθαρή και καλαίσθητη γραφή - ευανάγνωστη - δυσανάγνωστη - γενικά ακαλαίσθητη τροφή

III. Αξιολόγηση διάρθρωσης και οικονομίας περιεχομένου (Δομής) (άριστα το 4 σε σύνολο 20 μονάδων)

Διάταξη ύλης - Πορεία

- Ορθή (προοδευτική αποκάλυψη και δικαιολόγηση προσωπικής θέσης).
- Αβίαστη κατάληξη σε ένα λογικό συμπέρασμα.

Ή

- Έλλειψη καθορισμένης πορείας, αταξία στη διάταξη της ύλης.

4) Συμβουλευτικοί κανόνες γραφής

- 1) Αποφεύγουμε τις παρενθέσεις. Τις αντικαθιστούμε λειτουργικά δίνοντας το συμπλήρωμα που θέλουμε ανάμεσα σε κομμάτια ή παύλες.
- 2) Αποφεύγονται οι συντομογραφίες της μορφής κ.α., π.χ., όπως επίσης και οι αριθμοί. Ακόμα και οι χρονολογίες δίνονται ολογράφως.

- 3) Αποφεύγονται οι αοριστολογίες της μορφής : και άλλα πράγματα, η ελευθερία είναι μια αρετή.
- 4) Οι λέξεις: ακόμη, επίσης, καλό είναι να αποφεύγονται. Αντικαθίστανται με συναφείς περιφραστικές φράσεις όπως : επιπρόσθετα, επιπλέον, ένας ακόμη λόγος, δεν είναι μόνο αυτό το αποτέλεσμα αλλά και ...
- 5) Θα πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα η αισθητική εμφάνιση του γραπτού και το καθαρό δίχως παραπομπές γραπτό ή υποσημειώσεις και διαγραφές, προδιαθέτει ευμενώς το διορθωτή και διευκολύνει την εργασία του.
- 6) Αποφεύγουμε εκφράσεις ακραίες, λαϊκές. Ούτε μέσα σε εισαγωγικά δεν γράφονται.
- 7) Αποφεύγονται επαναλήψεις και ταυτολογίες. Βέβαια κάτι τέτοιο απαιτεί λεξιλογικό πλούτο. Τελειώνοντας το γράψιμο μιας παραγράφου και ξαναδιαβάζοντάς την, εντοπίζουμε τις ήδη χρησιμοποιούμενες φράσεις και έντεχνα τις αποφεύγουμε.
- 8) Δεν χρησιμοποιούμε πομπώδες εκφράσεις, πολλές αναπάντητες ερωτήσεις που λαθεμένα πιστεύουμε δίνουν έμφαση στο γραπτό.
- 9) Λέξεις ξενικής προέλευσης δεν έχουν θέση στο γραπτό. Έτσι λέξεις όπως στρες, ρηγάξ θα πρέπει να μην υπάρχουν στο γραπτό μας. Αντικαθιστούμε με τις αντίστοιχες ελληνικές (άγχος, χαλάρωση).
- 10) Επιβεβλημένο ο μαθητής να διαβάζει άρθρα εφημερίδων, ώστε να προβληματίζεται και να εξοικειώνεται με τη χρήση της ελληνικής γλώσσας. Η έκθεση σήμερα απαιτεί επίγνωση της πραγματικότητας και ένα κριτικό αναλυτικό πνεύμα.
- 12) Καλή γνώση κανόνων μονοτονικού συστήματος και στίξης, όπως και ορθογραφημένο γραπτό.

5) Χρήσιμες φράσεις για την αρχή παραγράφων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

α (απόδοση νοήματος)

- είναι γεγονός ότι ...
- είναι αναμφισβήτητο ότι ...
- Επικρατεί η άποψη ότι ...
- είναι αναμφίβολο, αναντίρρητο ...
- δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ...

β (σύνδεση απόδοσης νοήματος και ορισμού κύριας έννοιας)

- τι είναι όμως ...
- πώς θα μπορούσε να ορισθεί ...
- ποια η σημασία της έννοιας ...
- τι εννοούμε με το όρο ή την έννοια ...

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ**Εμβάθυνση της κύριας έννοιας**

- Η έννοια ... παρουσιάζει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά.
- Η έννοια ... εμφανίζεται με τις ακόλουθες μορφές ...

Απόδειξη ζητουμένου

- σχετικά με το ερώτημα αν ...
- η απάντηση στο ερώτημα αν ...
- η θέση μας στο ερώτημα αν ...
- σχετικά με την έννοια της ... διατυπώνονται μια σειρά από ερωτήματα όπως ...
- υπάρχουν όμως μια σειρά από ερωτήματα που έχουν σχέση με την έννοια ... όπως ...

Διασκευή της αντίθετης άποψης

- διατυπώνεται όμως η άποψη ότι ...
- υποστηρίζεται όμως και η εντελώς αντίθετη άποψη ότι ...
- υπάρχουν ορισμένοι που υποστηρίζουν την άποψη ότι ...
- ωστόσο οπαδούς έχει και η αντίθετη άποψη που υποστηρίζει ότι ...

ΕΠΙΛΟΓΟΣ (ανασκόπηση των κυριότερων σημείων του θέματος)

- από την ανάλυση που έγινε προέκυψε ότι ...
- από όσα αναφέρθηκαν προκύπτει ...
- η ανάλυση που προηγήθηκε οδηγεί στη διαπίστωση ότι ...

Συμπέρασμα:

- το λογικό συμπέρασμα, επακόλουθο όσων προηγήθηκαν είναι ...
- συμπερασματικά ...
- το αβίαστο συμπέρασμα της ανάλυσης που έγινε είναι, λοιπόν ότι ...
- η φυσική απόληξη της συλλογιστικής μας είναι ότι ...

6) Τα βήματα επιτυχίας στην παραγωγή λόγου

1. Διαβάζω όλο το κείμενο με μεγάλη προσοχή. Χρειάζεται να το κατανοήσω και να γίνει κτήμα μου.
2. Διαβάζω το θέμα της παραγωγής λόγου με μεγάλη προσοχή.
3. Βρίσκω τα βασικά αλλά και τα δευτερεύοντα ερωτήματα.
4. Στην παραγωγή λόγου να προσέχω το κειμενικό είδος που ζητούν.
5. Αν είναι άρθρο, γράφω τίτλο απαραίτητως, Αν είναι ομιλία ή εισήγηση, γράφω απαραίτητως προσφώνηση και αποφώνηση. Το κατάλληλο ύφος να φαίνεται σε όλη την ανάπτυξη. Αν είναι π.χ. ομιλία να αναφέρω και κατά την ανάπτυξη του «αγαπητοί ακροατές» ή κάτι αντίστοιχο.
6. Μετρώ τα δεδομένα και τα ερωτήματα και ακολουθώ ένα σχεδιάγραμμα.
7. Ανάλογα με τον αριθμό λέξεων που μου ζητούνται καθορίζω περίπου να έχει 80- 100 λέξεις ο πρόλογος και άλλες τόσες ο επίλογος. (Για τον τρόπο γραφής αυτών χρησιμοποιώ κάποιο είδος από όσα υπάρχουν στο ανάλογο μάθημα).
8. Στο κυρίως θέμα γράφω παραγράφους με συνοχή και συνεκτικότητα χωρίς να βγω εκτός θέματος.
9. Απαντώ όλα τα ερωτήματα με την σειρά της εκφώνησης και με σαφή τελική θέση.
10. Απαραίτητη η μελέτη των σχεδιαγραμμάτων των εννοιών

Δεν υπάρχει περίπτωση να μην μπορέσετε να γράψετε στην παραγωγή λόγου αν γνωρίζετε ότι:

A) Τα αίτια και οι συνέπειες κάθε κοινωνικού φαινομένου στηρίζονται σε όλους ή σε κάποιους από τους τομείς: **Κοινωνικό, Ηθικό, Πολιτικό, Πνευματικό, Οικονομικό, Ψυχολογικό.**

B) Οι προτάσεις αντιμετώπισης στηρίζονται σε όλους ή σε κάποιους από τους τομείς: **Οικογένεια, Πολιτεία, Διάλογος, Πνευματικοί άνθρωποι, Παιδεία, Άτομο (αυτοσυγκράτηση, ατομική προσπάθεια) και Μ.Μ.Ε.** Ανατρέχοντας επομένως εκεί θα μπορέσετε να γράψετε και δικές σας πρωτότυπες ιδέες.